

A gyermekek bevezetése a filozófiába

Az UNESCO Filozófiai Tagozata 1998. március 26-án és 27-én nemzetközi szakértői értekezletet rendezett A gyermekek bevezetése a filozófiába témakörben. A gyermekek gondolkodási képességének fejlesztése, a lehető legkorábbi bevezetésük a filozófiai gondolkodásba, a dialógusba és a kritikai gondolkodásba, bármilyen kultúrából származnak is, az életkoruknak megfelelő programok készítése – ezek azok a fő kérdések, amelyekkel az UNESCO-tervezet foglalkozik.

A tanácskozáson részt vettek: *Gloria Arbones*, a Centro de Investigaciones en Filosofía para Niños („Filozófia Gyermekeknek” Kutatási Központ) igazgatója (Argentína); *Philip Cam*, a University of New South Wales professzora (Ausztrália); *Daniela G. Camhy*, az Austrian Center of Philosophy for Children (ACPC) igazgatója; *Laurence Cornu*, az Université de Poitiers filozófiaprofesszora (Franciaország); *Peng Deng* docens, a High Point Egyetem történelemtanára (Kína); *David Evans*, a The Queen’s University of Belfast logika és metafizika professzora (Egyesült Királyság); *G. Havas Katalin* filozófiaprofesszor, a Magyar Tudományos Akadémia Filozófiai Intézete részéről; *Abel*, az Université Marien Ngouabi of Brazzaville filozófia és antropológia professzora (Kongó); *Eric Lecerf*, a Collège International de Philosophie programvezetője (Franciaország); *Cho Shik Lee*, a Korean Academy for Teaching Philosophy in Seoul (KATPIS) elnöke (Koreai Köztársaság); *Matthew Lipman*, az Institute for the Advancement of Philosophy for Children (IAPC) elnöke (Amerikai Egyesült Államok); *Arkady Margolis*, az International College of Educational Psychology (ICEP) rektora, a Russian Centre of Philosophy for Children igazgatója (Oroszország); *Hreimr Palsson*, a Heimspekiskolin (a Filozófia Gyermekeknek Izlandi Központja) igazgatója (Izland); *Pierre Péju*, a Lycée International de Grenoble filozófiaprofesszora (Franciaország); *Ronald Reed*, a Texas Wesleyan University filozófiaprofesszora (Amerikai Egyesült Államok); *Michel*

Sasseville, az International Council for Philosophical Inquiry with Children (ICPIC) elnöke (Kanada); *Helmut Schreief*, a Gesellschaft für Didaktik des Sachunterrichts (GDSU) elnöke, filozófiaprofesszor (Németország); *Ann-Margaret Sharp*, az Institute for Advancement of Philosophy for Children (IAPC) igazgatója (Amerikai Egyesült Államok).

A résztvevők üdvözölték az UNESCO azon kezdeményezését, hogy elő kell segíteni a nemzetközi szintű együttgondolkodást a gyermekek filozófiai oktatásának szerepéről, a problémákról, amelyeket a világ különböző kultúráihoz való adaptáció jelent, és az intézkedésekről, amelyek ennek a diszciplínának a fejlesztéséhez szükségesek.

A kétnapos vita mindenekelőtt azt szolgálta, hogy a tanácskozás résztvevői világosabban meghatározzák, mi a célja a gyermekek bevezetésének a filozófiai gondolkodásba, valamint azt, hogy milyen hasznos szerepet játszhat ez a főiskolai tananyag kialakításában.

A résztvevők megkísérelték feltárni a közös elemeket a specifikusan gyermekekre alkalmazott, már létező programokban, és értékelni a különböző országok közötti együttműködés helyzetét. Ötleteket adtak, hogyan lehet felbecsülni a nevelési hasznát annak, ha a gyermekeket bevezetjük a filozófiai gondolkodásba, és hogy milyen szerepet játszhat ez a demokráciára nevelésben.

Sok javaslat született a tanárok, a kormányok és a nyilvánosság tudatossá tételének és tájékoztatásának fokozására vonatkozólag.

A Filozófiai Tagozat felvetette a Világprogramban a filozófia és a demokrácia re-

gionális hálózatainak mozgósítási lehetőségét. Az UNESCO Társult Iskolák hálózatát szintén mobilizálni lehet gyakorlati célokra.

A konferencia végén a résztvevők elfogadták a következő nyilatkozatot:

„Elismerjük és valljuk a filozófia fontosságát a demokrácia számára.

A mód, ahogyan a filozófiát integrálni lehet az oktatásba, függ a kulturális különbségektől, az oktatási rendszerek különbözőségétől és a pedagógus személyes választásaitól.

Javasoljuk, hogy:

1. gyűjtsük össze az információkat a gyermekekkel való filozófiai foglalkozásra létrejött, a különböző országokban már működő csoportokról és projektekről;

2. ezeket az információkat hasonlítsuk össze abból a célból, hogy a termékeny ötleteket elterjesszük, és megkönnyítsük a különböző tapasztalatok filozófiai és pedagógiai elemzését;

3. a gyermekekkel való filozófiai foglalkozást fejlesszük ki az elemi iskolákban, és segítsük elő a különböző tapasztalatok és filozófiai reflexiók kicserélését és kötetlen beszélgetések szervezését;

4. bátorítsuk a filozófia tantárgy bevezetését, fejlesztését és kiterjesztését a középfokú oktatás tanmenetében;

5. segítsük az elemi és a középiskolákban a tanárok filozófiai képzését.”

Rózsahegy Tiborné

Régi és új összjátéka (?)

A kötet nagyrészt az azonos címmel, 1996. május 24-e és 26-a között Pécsen megrendezett konferencia előadásait tartalmazza.

A szerkesztők (Kecskeméti Gábor és Jankovits László) a magyar reneszánszkatatók huszonegy előadásából tizenhatnak az írott változatát közlik. A szövegek három csoportba oszthatók; az elsőbe tartoznak a Janus Pannonius-tanulmányok, a következőbe a magyarországi neolatin irodalom három évszázadának korpuszával, szöveghagyományával és európai kontextusával foglalkozó írások, a harmadik amolyan miscellanea, melyben az emblematika és a neolatin topika 20. századi alkalmazása a főszereplő.

Egy recenzió mindig lehet ürügy arra, hogy írója kedvenc vesszőparipáit nyíltan vagy burkoltan beépítse mondandójába. Ezt teszem én is a következőkben. Vajon mennyiben van igaza *Orlovsky Gézá*nak, amikor *A „rég*i magyar irodalom” története című tanulmányában a hazai irodalomtudósok társadalmában jól felismerhető *régimagyaros beszédmódról* ír. (1) A kérdés első látásra talán nem szövegközeli, de ha figyelembe vesszük, hogy a *Klaniczay Tibor* idején kialakult „rebakucsos menetrend” szerint a tavaszi konferencia mindig a magyar reneszánszkatatók évi seregszemléje

volt, akkor mindjárt kevésbé gyanakszik majd az olvasó a recenzens pusztán nárcizmusára, és jogosnak találja majd, hogy a konferenciakötetet ebből az irányból közelítsük meg, hiszen annak tanulmányai reprezentatív mintaként szolgálhatnak a régimagyaros beszédmód vizsgálatához. (2)

Ha elfogadjuk *Orlovsky* érvelését a *régimagyarászat* segéd- és társtudományi függőségéről, ha tehát eltekintünk attól, hogy a posztmodern interdiszciplinaritás szemszögéből nézve tulajdonképpen minden tudományág efféle hálás függőségre ítélte-tett, akkor fel kell tennünk a kérdést: vajon